

Igor Marojević

ŽEGA

Laguna

Copyright © 2004 Igor Marojević

Copyright © 2008 ovog izdanja LAGUNA

Ovo je nova, znatno izmenjena verzija istoimenog romana iz 2004. godine.

Događaji iz ove knjige ne poklapaju se ni sa kakvim činjenicama iz štiva nefikcionalne prirode. Likovi romana Žega se takođe ne podudaraju sa osobama iz realnog sveta, bilo sadašnjim ili iz prošlosti.

Senima moje sestre Ivane

FESTIVAL MONOLOGA

U oba slučaja, ja sam i bolesnik i slušalac.

U ovoj dvokrevetnoj sobi, kao u onoj samici: od dve strane jedna drži govor, druga jezik za zubima. Ja sam ta druga strana: otkako sam u bolnici, na odeljenju pulmologije, jedva da sam išta izustio a bez predaha slušam tuđe reči. U dvokrevetnoj sobi, vremešni cimer mi se ispoveda; ako u znak pažnje povremeno ne klimnem glavom, on ume da mi podvikne, mada bez prekora. I ovde, kao što je to činio u samici, glavni lekar mi objašnjava šta mi je s plućima; njemu pak klimam kad hoću da pokažem da sam razumeo neki njegov izraz iz stručne terminologije.

Isprva mi je govorio da će uskoro, možda, i umreti. Tek nedavno mi je on, Bogdan Giljan, rekao da stvari stoje ipak drugačije. Kazivač u belom doktorskom mantilu je odmah izdeklamovao bar tri pogrešne procene: – Einokokus,

astma ili rak pluća – da je reč o grudima, nedoumica nije imao. Čim je ustanovio da imam samo apses, Giljan mi se izvinio što tu devijaciju u praksi ne viđa češće, inače bi me uz tačnu dijagnozu ranije prenestio iz samice. Najveću neprijatnost priredio mi je ipak tek tada, prenestivši me, kažem, iz samice, u dvokrevetnu sobu: kod senilnog starca.

Prvih dana našeg zajedničkog boravka, starac je ponavljao da je moj otac bio pristojan čovek i da je šteta što je umro. Taj kazivač u oranž bademantilu, Toman Kažić (to je starčevo ime), rekao mi je i da se, uočivši na listi bolesnika moje prezime, odmah raspitao šta sam studirao.

– Zemljak, pa još i književnik: spisak pacijenata nisam ni pročitao do kraja a glavnom lekaru sam rekao da bih voleo da s tobom sobu podelim čim budeš pušten iz samice – te reči su bile među prvima koje mi je uputio.

– Nisam ja književnik: samo sam studirao književnost – pokušao sam, ali Toman je odmahnuo glavom.

Bilo mi je mnogo lakše u šok-sobici nego u ovoj sobi. Tamo sam trošio poslednju snagu na iskašljavanje u specijalnu bočicu i slušanje letalne dijagnoze mojih pluća – a od sve moguće hrane samo su koktel-injekcija i infuzija htele u mene – ali bar nisam slušao priče o svom ocu. Sad ću morati, i više od toga. Neću moći da rešim problem pukim zahtevom jedinom sustanaru da mi se ne obraća. Ali, još manje bih da se, slušajući Tomana Kažića, određujem prema još jednom slabo poznatom čoveku: prema svom ocu.

Majka je retko pominjala svog pokojnog muža i mog pokojnog oca, koji je rano otišao iz naše kuće i rano umro. Dok mi je starac prvih dana u sobi pričao samo o njemu, činilo mi se da ću odavde teško ikada izaći. Ako je praznina koju sad osećam prostrana kao cela banjička bolnica, moja nelagoda je još veća od moje praznine. Ili prostranija. Od svega što mi je Toman pričao, meni najmanje gode nje-gove šture a često ponavljane opaske o mom ocu. Tako je zbog ličnih razloga. Ali pričajući o njemu, bar mi je pričao o nečem meni koliko-toliko poznatom: u tom smislu su mi još nelagodnije starčeve nove priče. One me uvode u prostor nastanjen sasvim nepoznatim ljudima i pravilima koja su mi *potpuno* nejasna.

Trenutno, Toman najradije govori o precima mog oca i njegovim zemljacima po poreklu. Sve je on, kaže, poznao. Izgleda da svi oni, baš kao i Tomanov deda, potiču iz sela po imenu Brezovik. Retki su ostali tamo; neki, kao Tomanov deda, odatle su otišli u selo po imenu Gorik, a mnogi, kao otac mog oca, rasejali su se iz Brezovika u raznim drugim pravcima. To saznanje za mene bi trebalo da bude od presudnog značaja. Po mom cimeru, u najmanju ruku: moja *plućna bolest je nasledna baš sa očeve strane*. Većina onih što su poreklom iz Brezovika, *plućnu bolest su imali, apses klija u tvojim njedrima; kako su moga brata Stevana pluća mučila i za vreme mesnoga rata, što je usledio nakon Velikog rata, i posle oba ta rata! I njegov jedinak sa svoje strane je umro od sušice... Zapale li mi se plućna krilca, eto me u bolnici u Brezoviku, na izvoru bolesti, a kad se*

pristojno zažare – ne žalim para! Tek, početni povod za Tomanovo kazivanje uvek je smenjivao novi.

Dok sam slušao njegove rečenice, od kojih je neke umeo da ponovi i po pet puta, uglavnom nisam pomerao pogled s ekrana laptopa, sem ako bih okom dirnuo neka ambulantna kola dok su uvozila ranjenike i druge urgentne slučajeve na stražnji ulaz bolnice. Pomerao sam, u stvari, jedino prste. Ne mogavši da se koncentrišem ni na šta drugo, tiho sam ukucavao starčeve reči na tastaturu. To sam činio i da bih, čitajući ih s ekrana dok je matorac spavao, pokušao da razumem začudne ispovesti o njegovom bratu, kumu, plućima i lokalnom vojnom sukobu: priče koje poslednjih dana slušam ubedljivo najčešće. Kucam pak tiho da slabovidim i nagluvi starac, dok govori, ne primeti šta radim; ali što sam tiši u kucanju, starčev crno-beli monolog mi se nameće jače. Od slušanja starčevog crno-belog monologa na neki način se branim upisivanjem starčevog crno-belog monologa. Na taj se način, u stvari, dvostruko bavim njegovim monologom, koji pak time ne postaje dijalog.

Ostalo mi je da mu u sebi, ali iskreno: poželim sve najgore! A on se čak ne umara:

– I tvog je oca rak pluća izjeo, tako su meni kazivali. A mog brata, sa njegove strane... Svi smo mi pomalo grudo-bolnici – rekao je Toman, glasom na granici ganutosti i muževne promuklosti. Zatim je nastavio da priča. Ja sam se pravio da spavam.

BOMBARDOVANI BEOGRADSKI UNIVERZITET

Toman Kažić je proveo čak dve godine Velikog rata u vojnom logoru. Godine hiljadu devetsto šesnaeste, mesecima pošto je Crna Gora položila puške i topove, njegov sused, predratni i ratni oficir Vasko, sazvao je mesne mladiće, podelio im *nagane* koje je do tada krio u nekoj pećini na brdu Štitovu i pobunio se protiv Austro-Mađarske. Zavojevač ih je brzo razoružao i poslao u karlštajnski logor. Među zarobljenicima su, osim Tomana i Vaska, bili i Simon Jović, Zrno Agram i njegov otac – sve žitelji Gorika i okolnih sela, Oliverovića i Zagrade.

Kod kuće je Toman ostavio majku Dunju i mlađeg brata Stevana, koji ga je zamenio u običaju staranja o ženama u doba rata. Međutim, u karlštajnskom logoru su starijem Kažiću obolela pluća. Ni u memljivim spavaonicama,

kamoli u bolnici, nije bilo mesta za sve: česarski lekari zaposleni u logoru svoje su bezopasnije pacijente puštali kući pre vremena. (One opasnije su preporučivali streljačkom vodu za vežbe pucanja.) Tako se Toman vratio kući, u Gorik, gde je od Stevana preuzeo običaj brige o ženama u doba rata.

Njegovom bratu je ostalo da izbore jednu srodnu dužnost: oni juniori čije su najbliže srodnice već bile zbrinute umeli su se lačati brige o nezaštićenim ukućankama svojih rođaka i poznanika. Toman je ponovo štitio majku Dunju, što se svodilo na njegov celodnevni boravak kod kuće. Umesto o njoj, Stevan Kažić je počeo brinuti o Mileni, sestri svog školskog druga Zrna Agrama, zdravog žitelja Karlštajna. Kada je propast Austro-Mađarske smenila rat, Stevanovu brigu o Mileni smenila je njegova obaveza prema Mileni: vrativši se iz logora, to što su *žeeli* svojoj mezimici, Zrno i njegov otac njemu su stavili u *zapoved*.

I već s jeseni hiljadu devetsto osamnaeste godine, Stevan je odlučio da se preseli. Potrebu za time je obrazlagao Zrnu i Tomanu glasovima po kojima je bombardovani Beogradski univerzitet uskoro trebalo da bude iznova ozidan a upisnice za buduće studije već bile deljene *onima koje to zanima*. Čuvši za takve listove, čak je i Zrno razumeo Stevanov razlog za odlazak i odlaganje ženidbe s njegovom sestrom Milenom. Štaviše, vrativši se kući iz logora, preko Beograda, Zrno mu je glasove o upisnicama i preneo.

Na preseljenje je, sem dozvolom Agrama, Stevan bio ohrabren Tomanovim novcem ali i njegovim beogradskim iskustvom iz hiljadu devetsto jedanaeste godine. Ne

znajući istinske potrebe svog mlađeg brata, stariji mu je preporučio izlaske u gostioniku *Žalba za mladost* i dao mu dovoljno novca u gotovom za nekoliko meseci života u centru Srbije i nove kraljevine.

I pored prizora srušenih kuća, u Beogradu se imalo dovoljno zabave. Spolja mrtvi objekti okruženi mладеžи sa čijih lica su mogle da se čitaju poniženost i raznorazne želje, neobično su pulsirali. Nova sredina bila je takva da se Stevan ne postidi vlastite samoće i čutanja.

Jutrima je u tišini Narodne biblioteke sricao muzičke partiture i prelistavao poneku knjigu. Niko za njim nije vikao – nikog nije poznavao: u gostionicama u Skadarskoj ulici *vajfertom* bi razvezivao jezik, ali bez ikakvog učinka. Sagovornika nije imao dok, jednog predvečerja, *kod Srpskog kralja* nije upoznao svog vršnjaka Martina Panića.

Recitujući pobednu reč francuske narodnosti (*touche!*!), pa i inače, kršni je Martin bio tiši spram Stevana nego spram vlastitog društva. Kad su se svi zajedno nauživali biljara, uz pivo mu se žalio na nezanimljivost svojih drugova podoficira. Svoje kolege je ostavio da se zabave novim partijama biljara, a Stevanu ponudio provod u *mestu istinske igre i istinske brige*.

To mesto bila je kafana na Obilićevom vencu *Žalba za mladost* koju je Stevanu i Toman bio pominjao. Martin je naručio još dva *vajferta*: podoficir i mogući student su, osim o biljaru, popričali i o društvenim i narodnim igrarama i noćnom životu; o odeći gošći izašlih iz prve mladosti koje su igrale kolo. Na kraju su progovorili i o: njihovom rublju.

– Ti nisi ni čuo za *DMC* haltere? – zaključio je Martin a Stevan se zbumjeno pogrbio.

– Bacite, molim vas, pogled na kolce – u razgovor se umešao vlasnik kafane i širokog tela u šarenoj odeći, Vidak Stanković. – Po licima igrača vidite da uprkos raznim novotrijama sred svetskih kosmopola, tuga kod nas još neće iz mode – osmehnuo se, kao i Stevan: on je u nesrećnom gazdi *Žalbe za mladost* video šaljivdžiju, a ovaj se radovao svakome gostu.

– Poznajete li jednog svog bivšeg gosta, a moga brata, Tomana Kažića? – uspravio se Stevan.

Posle premišljanja i nekoliko potpitana, Vidak je zaključio da poznaje Tomana. Rekao je da je u svoje vreme on bio jedna od njegovih najizdašnijih mušterija. Glavom pokazavši ka visokoj, crnokosoj, bledoј devojci koja je vodila kolo, rekao je:

– A i ona, Tijana, dobro ga je upoznala.

– Interesantno kolce, kako god ga okrenuo – prekinuo ih je Martin.

Sva trojica su nemo posmatrala ples grupe žena i muškaraca dok Stevan nije primetio da je muzika u *Žalbi za mladost*, baš kao i gospode što uz nju igraju, lišena vrednosti estetičke. Gospodu koja su pocupkivala nije želeo da komentariše.

– Ove su cure od mene i Martina mnogo starije – dodao je, kao da bi se ipak opravdao Vidaku. Umesto gazde kafane, Martin je odbrusio Stevanu:

– Drage volje bih rekao: otkako službujem, a ima puna tri meseca, sit sam vršnjakinja, tih glatkih i bezdušnih luta-

ka!!! Sve one su iste u svom oduševljavanju koje je lažno: lišeno iskrenog povoda. Sada mi pažnju radije privlače iskusnije žene, a svaka od njih je, baš zbog iskustva, jedinstvena – Martin je otpio *ogorčen* gutljaj *vajferta* i merkao Tijanu.

Stevan je odgovorio da ne razume usredsređenost samo na jednu ženu.

– Što se ticalo toga, i sam sam mislio slično kada sam bio malo mlađi – napomenuo je Martin.

– Ja tek sada mislim. Svaka usredsređenost samo na jednu stvar – Stevan je zamucnuo – pretvara se u ritual svoje vrste.

– Ti ne samo da filozofiraš već kanda – Martin Panić je zaključio i temu, i turu – bez većeg problema huliš.

Tek fajront je bio dovoljno umešan da isuši pivsku penu i raspravu. Zašto bi sukob mišljenja, u samoj stvari zabavan posao, bio podređen radnom vremenu krčme? Nastavak druženja: sutradan u kući Panića, ne u kafani; umesto na Obilićevom vencu – na Zelenom vencu.

A tamo, u prostranoj kući koja je po svemu odavala da su njeni vlasnici dobrostojeći, Stevan je spodbijen pogledom Martinove sestre Marije Panić čutao. Njen pogled bio je bistar i hladan; koža – oprljena gradskim rumenilom; kosa – poput tamnog, kolebljivog talasa. Njeni zubi su sveličali ispod srebrne proteze: Stevan do tada nije video ništa slično. Neobično ga je škakljao dvoredi sjaj bisera u Marijinim lepim ustima. Oslovio ju je tek kad je, uzmeškoljena u salonskoj klub-garnituri, uzbudeno prepričala neki film.

– Nisam baš najbolji gledalac filma, ali taj *Golem* – tiho ju je oslovio Stevan – na osnovu vaših reči i meni zvuči zanimljivo.

Marija je rekla da prepričava film po tuđem sećanju te da ni sama nije videla skoro nijedan. Martin je predložio da, ako je tako, utroje gledaju *Golema*.

Kada je sutradan u *Grand bioskop pozorištu* hotela *Opera* okrznuo remen Marijinog šanel kostima za veče, Stevanov dlan kao da beše oprljen opštrom radošću publike. Podsecan blještavim pokretnim slikama pogroma dva praznoverna naroda, mrak kao da nije godio ni gledao-cima. Opšti smeh na kraju predstave možda je značio i grupno olakšanje; jezivo-ugodno dejstvo završnih prizora filma i razleganja svetla stišaće se tek napolju. Sreća što filmovi behu još nemi – na *Golem* će Stevana sećati jedino Makedonska, Braće Jugovića i ulice oko *Opere*, pune kartonskih afiša za najavu *Golema*.

Obrevši se na skveru Slavija, rešiše da prošetaju do Savinca, početne stanice tramvaja: da obezbede sedišta za vožnju tada pomodnim vozilom. Oboje ih je kopkalo odustvo Martina s projekcije *Golema*. Njegovom izostanku zbog službe su se čudili, njegovoj pomisli da se zbog naraslog posla preseli pak su se smejali.

Iako se magla duvanskog dima zgušnjavala oko platforme tramvaja, kroz prozor se moglo osmatrati vrenje svetlima napirlitanog velegrada od preko stotine hiljada žitelja. Sa platforme su, sem dima, stizale reči neznane mladeži o proslavljanju nove države, uzajamna uveravanja da će univerzitet uskoro biti iznova ozidan, ali i laka sprdnja na

račun studiranja. Čim je otpratio Mariju do Zelenog venca i vratio se u svoju dorćolsku sobu, Stevan je u kartu za brata Tomana upisao: *Na glasove prosvetitelja rad sam da čekam koliko okolnosti nalože i tvoj novac potraje. Dao bih se svom snagom na filozofiju ili možda na prava... Ali, kad bih naučio da čitam i tumačim odsvirano, pa da me prime, jedanput, makar na muziku...*

Da bi za brata obezbedio još novaca, Toman je vidaru Anti Giljenu prodao dva vezana imanja na Štitovu, brdašcu nad Gorikom. Preko čezara Bodina Jovovića mlađem bratu je uz pare poslao poruku: *Da se što bolje spremiš za studije*.

Međutim, u Beogradu, Stevan je od polovine jeseni devetsto osamnaeste do poslednjeg dana naredne zime, bolje od ostalog izučio jedino pravila biljara i razne oblike zabave. Dnevna je postignuća u nekom smislu zaokruživao posleponoćnim kašljanjem.

Zvijuci u njegovim plućima i čukovo hučanje koje je dopiralo sa Dunava podsećaće ga na vlastiti kratak beg iz rodnog Gorika. Sećaće se kako su u danima po Tomanova povratku iz logora, plave austro-ugarske uniforme nadgledale njegovog brata i majčinu kuću. Znajući da je u njoj čovek koji je iz Karlštajna, najpre zbog bolesti, pušten pre vremena, zavojevači su često sedeli na livadi pred domom Kažića. Pili su crnogorsku rakiju, pušili, bacali karte, glasno govorili. Stevan ih je jedanput mimošao da bi se iz sela ištao bez cilja, iscrpen bučnošću majke u kući i plavih austro-ugarskih uniformi na ledini. Pri-sećaće se kako su ga umor, nejasno tuljenje u plućima i

višak usputnih šumova smamili kraj susednog Zagrada, sela njegovog polu-gimnazijskog druga Zrna Agrama. Tražeći spokojan kutak, Stevan je u rodnom mestu svog druga obišao red sličnih kuća i pregazio mlak, širok potok. Kucao je kod Agrama – želeo je mesto za predah i da čuje ima li vesti o Zrnu, njegovom drugu. Jedini Agrami koji su mu otvorili vrata bili su Zrnova sestra Milena i njihova majka. Daleko od neugodnosti i poznatog okružja, u društvu dveju pastirica, zatim u društvu samo mlađe od njih, Stevan se nakratko osetio ispunjen tišinom i zaštićen, bolje nego kod svojih. Za razliku od Gorika, selo na domaku predgrađa bilo je ispražnjeno od suvišnih zvukova – sećalo ga je na muziku i činilo ga sve zadovoljnijim.

Uskoro je umesto o svojoj majci Dunji počeo da se stara o sestri svog polu-gimnazijskog druga, Mileni. Sećanja na Zrnovu smelost da nepunih leta učestvuje u pobuni protiv Austro-Mađara, naročito će tištati Milenu, Zrnovu sestruru. U pojati doma Agram, koju su Austro-Mađari rešili stajaće marve, Stevanovi oprezni dodiri i vazda isto slovo o njenom bratu – o tome kako je još za svojih nepunih leta na Austro-Mađare otvorio vatru – behu gordili ovu curu i hranili njenu neutešnost. Njene suze nisu bile celjive smotrenim rečima i dodirima *od juče* – Stevan je pokrete utehe dopunjavao danima. Prisetiće se kako ih je zaokružio iste-ravši joj iz utrobe mlazić krvi reskoga mirisa.

U dorćolskoj sobi stešnjenoj brbljivim ulicama, Stevan je od bruhanja jedva zaspivao reči *Zrno* i *Milena* – ujedno i od bruhanja reči *Agram*. U svojoj sobi (u Dubrovačkoj 10/2) uspavljavao se simfonijama sa gazdaričinog gram-

ona – čije je slušanje obaška plaćao – od Šenbergove *Kamerne* do *Le Sacre du printemps* (mada glavnini njih nije mogao da upamtiti naziv). Međutim, u svojoj novoj sobi je zaborav od reči *Agram* tražio u reči *Marija*, ili je po nju išao s Dorćola na Zeleni venac. Tako je ispalio: ona je njemu bila druga u životu, on je nju pitao da li je imala nekog a da to nije bio on i ona je rekla da nije. Njeno lice bilo je ukrašeno sa više strana; njeno se telo isticalo svim što nedostaje. Reč nije bila samo *u* tome – bili su ponizni jedno pred drugim i vreme im je bežalo i dok su čutali. Utešno ali nepojmljivo kao i svaka novina; oboma se činilo da nema smisla što im je lepo a da to ne umeju da objasne. Ona se čudila što joj se toliko svideo mladić sa strane. On je samo tada pred njom raspoloženje menjao. Jednom joj je, sličnim povodom, rekao:

– Mislio sam da ti poverim nešto što vučem iz zavičaja, ali sad prepostavljam da ćeš me pogrešno shvatiti.

– Možda i neću – rekla je Marija.

Stevan je pobledio i sve prečutao. Bled od sopstvene tajne, od zaljubljenosti ili bez povoda, umesto da progovori zapevao je stidljivi napev što nije sličio *pesmama iz Španske Amerike; domaćim, gradskim još manje*. Nije sećao niti na Original Dixieland, a kad ga je Marija zazviždala prateći Stevanov glas, obrisi pesme više nisu mogli da se razaznaju.

Pevali, zviždali; gororili ili čutali: odgovor se nije nazarao, trema je slabo jenjavala. Rešavali su je se sporo, kroz niz ugodnih prepreka.

Iznurenici od ljubavi, hranili su se kompotom koji je njena majka Rosa često spremala. Ako bi baš ogladneli, navukli bi

cipele – Marija crno-bele šanelove s dugmadima sa strane, Stevan *bátine* gumenih potplata – i izašli da pojedu šta se već moglo kupiti na ulici. Ako ni to ne bi bilo dovoljno, popeli bi se čak do kafane *Albanija*, da naruče domaća jela po pristupačnim cenama.

Ponekad su obedovali i utroje, s Martinom. U tome broju, uz raznovrsnu gozbu koju je spremala njegovu majku Rosa, u kući na Zelenom vencu čekali su i Božić i Novu godinu – *i srpsku, i svetsku*. *Martin je bio savestan mladić pristojnog lika. Već stoga, po opštem mišljenju, bilo bi šteta da se Stevan nije zbljedio s njegovom sestrom.*

– Poznaješ li Bodina Jovovića, čezara-krčmara, što s mojim ujakom sarađuje? – na proslavi novog julijanskog leta, Martin je pitao Stevana koji je rekao:

- Poznajem.
- Koliko taj vredi kao čovek i glasnik? – pitao ga je Martin i Stevan je slegnuo ramenima.
- Poznaješ li ti, u stvari, mog ujaka Ivana Pešikana? – dodao je Martin.

– To je moj brat – napomenula je Rosa. – Nedavno se u Beograd preselio.

– Kô boga te molim, mama: idi natrag u kuhinju – rekao je Martin a mati mu udovoljila. – Da li ga poznaješ? – ponovio je Stevanu.

- Tog Pešikana? Ne poznajem – Stevan je rekao.
- Nisi ništa propustio – procenio je Martin i raspitao se i za goste kafane u okolini Nikšića *u kojoj česar i krčmar i Bodin službuje: zete, da li su njegove mušterije odista iskreni ljubitelji našega kralja Karađorđevića?*

Stevan je klimnuo glavom i setio se da je jedan od redovnih gostiju tog zdanja, kako mu je Toman bio napisao, i Zrno Agram. Martin ga je prenuo rekači da je komanda prihvatala njegovu molbu da se preseli u nikšićki kraj kako bi u zamenu za oficirski čin učestvovao u gušenju bune pristalica svrgnutog kralja Petrovića. Stevan je saosećao s Martinom, ali još više je za sebe strepeo od davnih, skrovitih glasova i potisnutih imena.

Onda se jedne noći, kod Marije, podsetio tih imena. Pod plaštom mesečine u kuću na Zelenom vencu došao je žurni poštonoša i predao Mariji telegram za njenog brata Martina. Pročitala je telegram, prvo u sebi a onda naglas:

Martine sestricu ne znas da onaj kog zoves zetom ne moze postati Marijin zarucnik stop On se vec davno zarucio stop Verenik je cure iz kuce Agram sta da preduzimamo stop Nisi valjda jos ljut na ujaka zbog obicnih glasina stop Ivan Pesikan tvoj jedini ujak

Zaplakala se i pitala Stevana zašto joj je prečutkivao da se davno zaručio. Vređala ga je, pokušala da ga izbací iz kuće, ali čim je zamolio da joj objasni, pažljivo ga je saslušala.

– Odmah sam želeo da ti to otkrijem. Avaj, isprva sam se bojao da ćeš me pogrešno shvatiti a posle mi je s tobom bilo toliko dobro da sam zaboravio da sam ikada bio zaručen – rekao je Stevan i zakleo se da s verenicom nema kontakta već pola godine i da će se s njom razići i zvanično. Kad ju je malo umirio, zamolio je Mariju da mu pokaže telegram i ona je to i učinila.